

004859 2000 PZDT-X-00178 inv

Detailadvies voor het dijkvak Paviljoenpolder

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde

Dijkvak: *Paviljoenpolder*

Datum: *2 mei 2000*

Door: [REDACTED], *Dienst Landelijk Gebied*

Aanleiding

In 1996 is een begin gemaakt met de versterking van de zeeweringen langs de Westerschelde. Door Rijkswaterstaat werd geconstateerd dat bij de werkzaamheden verschillen in de vormgeving optraden tussen de dijkvakken waaruit de zeewering bestaat. Daarom is aan de Dienst Landelijk Gebied (DLG) gevraagd een landschapsvisie op de zeeweringen van de Westerschelde op te stellen. Deze is in november 1998 vastgesteld door het projectbureau Zeeweringen.

Vanaf dit moment wordt bij elk op te stellen bestek voor de aanpassing van de zeeweringen van de Westerschelde rekening gehouden met de adviezen uit de landschapsvisie.

Landschapsvisie

Het landschap op en rond de zeewering wordt bepaald door de Westerschelde en door de zeewering zelf, die zich als een continu lijnvormig element door het landschap beweegt. Uit de landschapsvisie blijkt dat de continuïteit wordt bepaald door:

- *De waterdynamiek;*
- *De vegetatie;*
- *De historische dijkopbouw;*
- *De waterkerende functie.*

Het continue, lijnvormige kenmerk van de zeewering dreigt echter te verdwijnen. Op basis van technische randvoorwaarden, de (min of meer toevallige) beschikbaarheid van het materiaal en de aanwezige natuurwaarden en -potenties en administratieve grenzen worden verschillende typen bekledingsmaterialen toegepast. Hierdoor treden grote verschillen op binnen dijkvakken en tussen de dijkvakken onderling.

De landschapsvisie geeft aan hoe bij de aanpassingen van de glooiingen aantasting van het beeld voorkomen/beperkt kan worden. Het beeld bestaat uit een horizontale zonering van bekledingsmaterialen op het dijklichaam en is tot stand gekomen door het patroon van bekledingsmaterialen te laten 'reageren' op de eerder genoemde aspecten.

Het advies komt in het kort neer op de volgende punten:

1. Het benadrukken van de horizontale opbouw door het toepassen van verschillende materialen in de onder- en de boventafel;
2. Donkere materialen gebruiken in de ondertafel;
3. Lichte materialen gebruiken in de boventafel;
4. Verticale overgangen beperken en zo min mogelijk in de boven- en ondertafel laten samenvallen;
5. Onderhoudspad niet met asfalt verharden, maar bijvoorbeeld met betonblokken, om zo min mogelijk de grasberm te onderbreken;
6. In de landschapsvisie genoemde cultuurhistorische en recreatieve elementen krijgen extra aandacht;
7. Het afstrooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen;

Dijkvak Paviljoenpolder

Nadat in een eerste toetsing de ondertafel vrijwel geheel kon blijven liggen, bleken uit een tweede toetsing grote delen van deze ondertafel onvoldoende. Daarmee is het ontwerp aangepast. In het nieuwe ontwerp zijn vier delen te onderscheiden.

Advies landschappelijke vormgeving Zeeweringen Westerschelde**Dijkvak: Paviljoenpolder****Datum: 2 mei 2000****Door: [REDACTED], Dienst Landelijk Gebied**

Het eerste deel (dp 43- dp 36+50) bestaat uit een smalle strook koperslakblokken in het onderste deel van de ondertafel. De verdere ondertafel en de boventafel zijn in betonzuilen uitgevoerd.

Het tweede deel (dp 36+50 - dp 14) bestaat uit koperslakblokken in het onderste deel van de ondertafel, aangevuld met betonzuilen. In de boventafel is asfalt toegepast.

Het derde deel (dp 14 - 3+50) bestaat uit koperslakblokken in het onderste deel van de ondertafel, aangevuld met gekantelde betonblokken in het bovenste deel van de ondertafel en het onderste deel van de boventafel. De verder boventafel is uitgevoerd in betonzuilen.

Het vierde deel (dp 3+50 - dp 0-50) bestaat uit een hoog opgespoten voorland met Doornikse steen in de boventafel.

Resultaat:

1. De horizontale opbouw is ontkend Door verspringende grenzen en toepassen van een materiaal in boven en ondertafel. In sommige gevallen is zelfs een derde zone toegevoegd;
2. De koperslakblokken in de ondertafel voldoen aan het advies van de landschapsvisie. De gekantelde betonblokken en betonzuilen echter niet;
3. De betonzuilen en de gekantelde betonblokken in de boventafel voldoen aan het advies van de landschapsvisie. Het gebruik van waterbouw asfalt en ecozuilen in de boventafel voldoet niet aan de landschapsvisie. De afwerking met een grijze (betonkleurige) splitlaag verbetert dit enigszins;
4. Verticale overgangen vallen met overgangen in de ondertafel. De grens tussen boven- en ondertafel is vaak zelfs verdwenen of verschoven;
5. Voor het onderhoudspad van asfalt zijn nog steeds geen alternatieven bekend. Geadviseerd wordt daarom om het pad te voorzien van een slijtlaag die qua kleur aansluit op de boventafel. Dit beperkt de impact van het onderhoudspad;
6. Het af strooien van de bovenste 4 meter van de glooiing met grond voor de sneller vestiging van grassen is alleen van toepassing bij de betonzuilen en gekantelde blokken. Voor het grootste deel van dit dijkvak is dit dus niet mogelijk;

Conclusie

Het huidige ontwerp voor dit dijkvak voldoet aan geen van de punten uit de landschapsvisie. Indien dit advies uitgevoerd wordt is mijn advies dan ook negatief. Mijn voorstel is om alle nieuwe bekleding in de ondertafel te voorzien van een toplaat van Basaltsplit, zodat dit ontwerp in grote lijnen voldoet aan de landschapsvisie. Verder blijft het mijn voorkeur om geen asfalt toe te passen in de bekledingen op de Zeeuwse dijken. Het tast het typische karakter van de dijken aan en maakt ze bij wijze van spreken uitwisselbaar met zeeweringen in de rest van het land. Bovendien is begroeiing van grassen op deze dijken niet meer mogelijk door de toepassing van asfalt.

AK/DLG/7-7-00